

De *principles* van Unidroit en van de commissie-Lando

INLEIDING

Zoals aangekondigd in het voorwoord van dit jaarboek, zal de redactie op deze plaats kort de betekenis uiteenzetten van de recent gepubliceerde *principles* van Unidroit, de 'Unidroit Principles of International Commercial Contracts' (Unidroit Principles), en van de commissie-Lando, de 'Principles of European Contract Law' (PECL).

TOTSTANDKOMING; OPZET

In 1979 gaf Unidroit, het *International Institute for the Unification of Private Law* van de Verenigde Naties, aan een commissie van vooraanstaande juristen uit een groot aantal landen, de opdracht tot het ontwerpen van een algemeen gedeelte van het contractenrecht. Voorzitter was de Italiaanse hoogleraar M.J. Bonell. Uit ons land had A.S. Hartkamp zitting in de commissie.¹ In mei 1994 is het ontwerp goedgekeurd door de *Governing Council* van Unidroit, waarna het is gepubliceerd.² De *articles* gaan vergezeld van *comments*, waaraan bovendien *illustrations* zijn toegevoegd. De *comments* zijn uiterst beknopt; verwijzingen naar nationale rechtsstelsel zijn zeer zeldzaam (en dan bovendien steeds zonder bronvermelding). Wel treft men

1. Behalve Bonell en Hartkamp waren leden van de commissie: P. Brazil (Australië), P.A. Crepeau (Canada), S.K. Date-Bah (Ghana), A. di Majo (Italië), U. Drobnig (Bondsrepubliek Duitsland), E.A. Farnsworth (USA), M. Fontaine (België), M.P. Furmston (Groot-Brittannië), A. Garro (Argentinië), H. Hirose (Japan), Huang D. (China), A.S. Komarov (Rusland), O. Lando (Denemarken), D. Maskow (Bondsrepubliek Duitsland, voorheen DDR), D. Tallon (Frankrijk).
2. Rome 1994. Unidroit heeft de uitgave in eigen beheer verzorgd. Bestelling is mogelijk bij het bureau van Unidroit zelf: Via Panisperna, 28, 00184 Roma, fax: (39-6) 69941394.

diverse verwijzingen naar het Weense Koopverdrag (CISG) aan, dat een grote invloed op de inhoud van de *principles* heeft gehad.

Sinds 1980 is de commissie-Lando — naar de voorzitter, de Deen O. Lando — aan het werk, waarbij de Europese Commissie als de belangrijkste geldschietster optreedt. Uit alle EG-landen kent de commissie een lid, deels dezelfde als van de commissie die de Unidroit Principles voorbereidde. Uit Nederland nam F.J.A. van der Velden en nemen A.S. Hartkamp en E.H. Hondius aan het werk van de commissie deel. De commissie heeft vooralsnog slechts het eerste deel van de PECL gepubliceerd, dat betrekking heeft op nakoming en de gevolgen van niet-nakoming.³ Aan het tweede gedeelte, dat betrekking zal hebben op de totstandkoming, geldigheid en inhoud van overeenkomsten en op vertegenwoordiging, wordt gewerkt. Ook de *articles* van de PECL, die behalve in het Engels ook in het Frans zijn geformuleerd, zijn voorzien van *comments* en *illustrations*, waaraan echter uitvoerige *notes* zijn toegevoegd. In deze *notes* vindt men zeer vele verwijzingen naar de wetgeving, rechtspraak en literatuur van de diverse Europese landen.

De beide regelingen stemmen inhoudelijk grotendeels met elkaar overeen. Die grote mate van overeenstemming was door de initiatiefnemers destijds niet voorzien.⁴

REIKWIJDTE

De Unidroit Principles noch de PECL heeft het karakter van een verdrag. Van een onmiddellijke gebondenheid kan bij beide regelingen derhalve geen sprake zijn. Wat had Unidroit respectievelijk de commissie-Lando dan met de *principles* op het oog? Beide regelingen beantwoorden die vraag in hun eerste bepaling:

3. The Principles of European Contract Law, Part I: Performance, Non-Performance and Remedies, Dordrecht/Boston/London 1995. Bij de totstandkoming waren betrokken, behalve de reeds genoemde personen: H. Beale (Engeland; vanaf 1987), A. Bercovitz (Spanje; vanaf 1986), B. Berlioz-Houin (Frankrijk; tot 1986), M. Bianca (Italië), M.J. Bonell (Italië), I. de Magalhães Collaço (Portugal; vanaf 1986), U. Drobnig (Duitsland), A. Elvinger (Luxemburg), D. Evrigenis (Griekenland; tot 1986), R.M. Goode (Engeland), G. Horsmans (België), R. Houin (Frankrijk; tot 1986), K. Kerameus (Griekenland; vanaf 1987), B. McMahon (Ierland), G. Rouhette (Frankrijk; vanaf 1987), D. Tallon (Frankrijk), J.A. Wade (TMC Asser Instituut, Den Haag), W. Wilson (Schotland).
4. Vergelijk A.S. Hartkamp, WPNR 6131 (1994), p. 254.

Preamble Unidroit Principles:

‘These Principles set forth general rules for international commercial contracts.

They shall be applied when the parties have agreed that their contract be governed by them.

They may be applied when the parties have agreed that their contract be governed by “general principles of law”, the “*lex mercatoria*” or the like.

They may provide a solution to an issue raised when it proves impossible to establish the relevant rule of the applicable law.

They may be used to interpret or supplement international uniform law instruments.

They may serve as a model for national and international legislators.’

Art. 1.101 PECL:

‘(1) These Principles are intended to be applied as general rules of contract law in the European Community.

(2) These Principles will apply when the parties have agreed that their contract is to be governed by them.

(3) These Principles may be applied

(a) when the parties have agreed that their contract is to be governed by “general principles of law”, the “*lex mercatoria*” or the like; or

(b) when the parties have not chosen any system of rules of law to govern their contract.

(4) These Principles may provide a solution to the issue raised where the system or rules of law applicable do not do so.’

Of het toe te passen nationale i.p.r. steeds de geldigheid van een ‘rechtskeuze’ voor de Unidroit Principles of de PECL zal erkennen, is natuurlijk de vraag. De ruimhartigheid waarmee het Nederlandse i.p.r. de mogelijkheid van rechtskeuze erkent,⁵ geeft wat betreft ons land zeker reden tot optimisme. Maar geheel vanzelfsprekend is een erkenning van de ‘rechtskeuze’ toch niet; het gaat immers niet om een rechtskeuze in traditionele zin (namelijk de keuze voor het recht van een bepaald *land*).

Afgezien van gevallen van ‘rechtskeuze’ zullen de *principles* echter ook van belang zijn — voor rechtspraak, wetgeving en wetenschap — als een min of meer gezaghebbende formulering van het gemeenschappelijke in de verschillende nationale rechtsstelsels (vergelijk de wijze waarop in de Verenigde Staten de zogenaamde *restatements* functioneren). En wanneer het nog eens tot een uniform Europees contractenrecht komt,⁶ dan ligt het voor de hand dat de

5. Sinds HR 13 mei 1966, NJ 1967, 3 m.nt. H.B. (Alnati). Vergelijk art. 3 EVO.

6. Gezien de resolutie van het Europese Parlement van 26 mei 1989 (Pb EG 1989, C 158/400) is een dergelijke unificatie beslist niet uit te sluiten, althans op

Unidroit Principles en de PECL op z'n minst belangrijke bronnen van inspiratie zullen zijn.

Zowel de Unidroit Principles als de PECL beperken zich tot het algemene contractenrecht; bijzondere bepalingen met het oog op consumententransacties ontbreken. Men achtte het consumentenrecht te zeer politiek beladen.⁷ Dat de Unidroit Principles geschreven zijn voor 'international commercial contracts' behoeft men gezien de *comments* niet al te serieus te nemen. Ook wat betreft de Unidroit Principles bestaat tegen een toepassing op transacties met consumenten geen bezwaar, mits men in het oog houdt dat het algemene contractenrecht van de *principles* door nationaal of Europees consumentenrecht kan worden doorkruist.⁸

termijn. Vergelijk E.H. Hondius, Naar een Europees burgerlijk recht, Preadvies Vereniging voor Burgerlijk Recht en Nederlandse Vereniging voor Europees Recht 1993.

7. Zie de *Introduction* bij de PECL, op p. xix.

8. Vergelijk comments 2-3 bij de Preamble van de Unidroit Principles.